ВІЙНА

«Час грає проти нас»: як у Білорусі «реабілітують» вивезених із окупації українських дітей

Роман Васюкович

26 листопада 2026, 10:35

Парад за участі дітей 9 травня 2025 року у Білорусі (місто Річиця, Гомельська область)

У Білорусі готують до запуску «реабілітаційний центр» для постраждалих українських дітей з окупованих Росією територій. Організатор – паралімпієць, провладний активіст Олексій Талай, який підтримує політику Кремля.

Українські правозахисники заявляють, що під виглядом медичної допомоги такі центри займаються перевихованням і мілітаризацією неповнолітніх. Загалом, за їхніми даними, до республіки вивезли щонайменше 3,5 тисячі дітей із 15 українських міст.

Телевізійна та онлайн-мережа «Настоящее время» (створена Радіо Свобода для російськомовної аудиторії) зібрала деталі.

«Повертаються в Україну – зі зброєю в руках»

«Дуже радий тому, що волонтери дали згоду, готові приїхати й долучитися до реставрації садиби великих князів дому Романових під Борисовом. Моєму фонду її подарували», – повідомив на зустрічі з Володимиром Путіним у грудні минулого року **Олексій Талай**.

Під Борисовом він просив російського керманича **Володимира Путіна** підтримати відкриття «реабілітаційного центру» в Мінській області для українських дітей, вивезених з окупованих Росією територій.

Як пише провладне видання «Минская правда», до середини листопада в центрі ремонт уже майже завершили. Однак під виглядом реабілітації для дітей з ампутаціями фонд Талая займається мілітаризацією та нав'язуванням антиукраїнської позиції, вважають правозахисники: неповнолітніх возять на екскурсії до міліції та військових, із ними зустрічаються церковнослужителі, які

представляють Московський патріархат, перед ними виступають білоруські виконавці з прокремлівською риторикою.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Як Росія готує «армію» з українських дітей. І до чого тут знову може бути Білорусь?

Талай – прихильник війни Росії проти України, вивезення дітей з окупованих територій та пропаганди ідеї «русского мира», за що стосовно нього в Україні, ЄС і США запровадили санкції.

Опозиційний білоруський політик **Павло Латушко**, який нині не живе в Білорусі, розповів мережі «Настоящее время», що лише станом на 2024 рік щонайменше 3,5 тисячі дітей із 15 українських міст вивезли до Білорусі.

«Згодом ми встановили кілька фактів того, що цих дітей виявили в базі даних на всиновлення на території Російської Федерації. Їх використовували як своєрідний товар, а Лукашенко підписував усі відповідні документи щодо незаконного переміщення дітей із тимчасово окупованих територій як голова Вищої державної ради Союзної держави», – каже він.

Крім незаконного вивезення дітей, яке українські правозахисники кваліфікують як викрадення, важливим залишається питання: чи зможуть ті, хто потрапив під ідеологічну та мілітаристську обробку, повернутися додому після закінчення війни, зазначає українська юристка «Регіонального центру прав людини» **Катерина Рашевська.**

Катерина Рашевська

«Через те, що діти ростуть, і цей період дорослішання під контролем Російської Федерації супроводжується постійним ідеологічним тиском або просто вихованням нібито патріотом, якщо ми говоримо про зовсім маленьких викрадених дітей, час грає проти нас, – пояснює вона. – Ми попереджаємо: частина, особливо повнолітніх, яких росіяни депортували, повертаються в Україну – зі зброєю в руках. Будучи учасниками так званої спеціальної військової операції *(так Росія називає своє повномасштабне вторгнення в Україну – ред.)*».

За словами уповноваженого Верховної Ради з прав людини **Дмитра Лубінця**, влада України вже зафіксувала випадки, коли громадяни, які на момент окупації були неповнолітніми, згодом опинилися у складі російської армії та потрапили в український полон.

Дмитро Лубінець, уповноважений Верховної Ради з прав людини, на Радіо Свобода, Київ, 9 червня 2026 року

Серед тих, хто повернувся в Україну зі зброєю, журналісти виявили щонайменше п'ятьох сиріт із Донецька та Амвросіївки.

«До дітей з України ставляться як до росіян»

Одна з програм фонду Талая називається «Місія добро». Та, як кажуть правозахисники, під виглядом «добра» відбувається ідеологізація та мілітаризація дітей з України.

«У той час як до дітей із Сирії ставляться як до дітей із Сирії, до дітей з Афганістану – як до дітей з Афганістану, до дітей з України ставляться як до росіян. І фактично з 2022 року ми цілком простежуємо, що це спільна ініціатива, якою керують із Кремля через механізми так званої Союзної держави», – каже Рашевська.

Не лише ідеологічна обробка дітей, а й сам факт вивезення неповнолітніх – це порушення як українських законів, так і міжнародного права.

Переміщення дітей до Білорусі, яка є співучасницею російської агресії, також є злочином, нагадує Латушко: «Дітей можна переводити в ті місця, де може бути безпечно для дітей. Або за згодою цієї держави – до нейтральних держав. Республіка Білорусь не є нейтральною державою. Білорусь із погляду міжнародного права – і це підтверджено різними заявами, створюється спецтрибунал щодо відповідальності за агресію – виступила агресором через надання території. Тут немає головного: згоди України. Влади України».

У березні 2023 року Міжнародний кримінальний суд у Гаазі видав ордери на арешт очільника Росії Володимира Путіна і дитячого омбудсмена РФ Марії Львової-Бєлової. Їх звинувачують у скоєнні воєнних злочинів – насильницьких депортацій і переміщення населення, зокрема дітей, із окупованих територій України. Російська уповноважена з прав дитини в липні 2023 року заявила, що Росія з початку повномасштабного вторгнення «прийняла» близько 4,8 мільйона жителів України, з них понад 700 тисяч – діти. За її словами, більшість українських дітей нібито приїхали до Росії з батьками чи іншими родичами.

Росія намагається стерти українську ідентичність дітей через примусову паспортизацію, усиновлення, ідеологічну обробку та мілітаризацію, заявила перед початком Міжнародної конференції щодо повернення українських дітей 11 травня 2026 року в Брюсселі єврокомісарка з питань розширення **Марта Кос**.

У Єврокомісії заявили, що допомагають Україні у поверненні депортованих Росією дітей через фінансування пошуку, верифікації їх місця перебування, реінтеграції в Україні та документування злочинів. На конференції ЄС оголосив про новий пакет санкцій проти 23 осіб та організацій, причетних до депортації й «перевиховання» українських дітей.

2863 – саме стільки викрадених Росією українських дітей, за даними ініціативи Bring Kids Back UA, наразі вдалося повернути з території РФ та тимчасово окупованих територій. Загалом під контролем агресора перебувають приблизно 1,6 мільйона українських дітей, про 20 610 з них – є записи щодо можливої депортації та примусового переміщення. Є численні дані Києва та західних країн, міжнародних організацій, правозахисників, журналістів та свідчень про те, що діти зазнають примусової асиміляції, індоктринації та мілітаризації, їм змінюють імена та віддають на всиновлення росіянам.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:
Українських дітей вчать любити Росію: спецтабори, пісні «Любе», зустрічі з військовими (розслідування)

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:
Воєнні злочини Росії проти українських дітей: факти, історії

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:
«Були і сльози». 600 звернень європейців у 9 країнах про викрадених РФ українських дітей

Мілітаризація майданчиків: як у Росії війна проникає у простір дітей (фотогалерея)

1/9 На дитячому майданчику у Реутові, що на схід від Москви, встановили модель реактивної системи залпового вогню «Катюша».

Цей знімок став одним із кількох, опублікованих 1 червня колективом російських журналістів «Берег», який звернув увагу на нещодавню появу дитячих майданчиків у воєнній тематиці по всій Росії

Україна | Світ | Війна

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.